

פניני הפרשה

קרח
עלון מס'
1090

שנה כ"ב התשפ"א

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

ממחלוקת לא נותר זכר

כל כך החמירה התורה בעונש המחלוקת, עד שנעשה נס וברא ה' בריאה חדשה ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם. וכפי שמפרש רש"י: "אם בריאה" אם יש פה לארץ מששת ימי בראשית מוטב, ואם לאו יברא ה'. ואפילו שאין כל חדש תחת השמש, כאן מוכרח להיות דבר חדש.

והשאלה נשאלת, מדוע היה צורך שגם נשיהם וטפם יבלעו באדמה, והרי בית דין של מעלה לא מענישים עד גיל עשרים וכאן מתו אף יונקי שדים, ואף כל רכושם אפילו שהיה במקום רחוק הגיע ונבלע. מה חרי האף הגדול הזה?

אלא כאן לימדה אותנו התורה כמה המחלוקת נוראה ומזיקה. כאשר היא מתחילה אין לדעת מתי היא תסתיים, כפי שאמר הכתוב "פוטר מים ראשית מדון" – די בפתח קטן כדי להצית אש גדולה, ולכן נמשלה המחלוקת לאש שניצוץ ממנה עלול לשרוף הכל. לפיכך היה צורך להכחיד את נושאי המחלוקת, ויותר מכך, בבריאה מיוחדת ולא טבעית כדי שלא ישאר זכר מהם, מזרעם מרכושם ומבתיהם, ולא ייוותר שום רושם למחלוקת שעלולה לבעור מחדש.

*

מסופר על האדמו"ר מאוורוב בעל ספר "אש דת", שאחרי פטירת אביו, נתנו רוב הקהל עיניהם בו להמשיך שושלת אביו, אולם אחדים מהקהל רצו דוקא באח של אביו. ויתר הבן על כבודו ומעמדו, ונתן לדודו לכהן במקומו. אך המחלוקת לא שקטה. כאשר ראה כך, החליט לעזוב את כל כבודו, ונסע לארה"ב, כדי להתרחק מהמחלוקת. ובזכות זה זכה להינצל הוא ומשפחתו מהשואה.

דרכי הפרד"ס אופנים בפירוש התורה	עצה טובה
<p>מספר תגים</p> <p>מספר התגים שעל האות רומז למשהו. בעל הטורים רומז כמה פעמים בדרך זו. לדוגמא, על הפסוק שנאמר על משה רבנו "כי טוב הוא" (שמות ב, ב), רמז שבמלה "טוב", יש חמשה תגין – ב' במי"ת ואחד בוא"ו וב' בבי"ת, לומר שעתידי משה לקבל חמשה חומשי תורה שנאמר עליה, "כי לקח טוב נתתי לכם". (ואולי על דרך זו אמרו במנחות "כ"ט ע"ב) שרבי עקיבא היה דורש מכל תג תלי תלים של הלכות).</p>	<p>אם יש לכם ילד שאינו נוטה לדבר, כדאי מאוד להקדיש לו זמן פרטי, רצוי לפני השינה, ובו לשאול אותו שאלות פתוחות, כמו: איך היה היום בבית הספר? מי הם החברים הכי טובים שלך? למה אתה אוהב אותם יותר מאחרים? מהו הדבר הטוב ביותר שקרה לך היום? מה הדבר הגרוע ביותר שקרה לך היום? במה שיחקת בהפסקה? אילו יכולת שיהיה לך מה שאתה רוצה בחיים, מה היו שלושת הדברים החשובים ביותר שהיית רוצה? ... (ר' יעקב לידר הי"ו)</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"שאר האומות אין להם רק לאומיות, וכאשר תבוא עליהם רוח סערה עוקרתן מן העולם והיו כלא היו. לא כן עם ישראל דקודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד הוא, ואי אפשר לזה בלא זה. ולכן ב"ה נתקיימו ישראל כל ימי הגלות וכל הרוחות והסערות שבאו עליהם נענעו עליהם בראשם וסבלו אותם עד יעבור זעם, כי לא הלאומיות המקשרת אותם אלא החירות הכתובה על הלוחות של ספרי תורה היא המאגדת והמחברת אותם כאבן השואבת מסוף העולם ועד סופו. ואע"פ שאין רואין זה את זה ורחוקין זה מזה, הם מתראים זה לזה ע"י הטלגרף של התלמוד המסור לזה ולזה שקבלוהו מדורות ראשונים".

(מגיד חדשות ח"ט עמ' קצ"ה)

ויקח קרה וגו' ואון בן פלת בני ראובן – איתא בגמרא (ע' סנהדרין דף ק"ט סע"ב) שאון בן פלת אשתו הצילתו, שאמרה לו מה לך בהאי פלוגתא, אי אהרן כהנא רבא את תלמידיה, ואי קרה כהנא רבא את תלמידיה. ע"כ. ולכאורה קשה, שהרי גם לשבט ראובן היה סיכוי להיבחר לכהונה, וכמו שביארנו לעיל שבא קרה על משה ואהרן במענת ממה נפשך, ואם בן היה אפשר שאון בן פלת עצמו היה נבחר לכהונה גדולה. ואפשר לומר שגם אם אמנם שבט ראובן יבחר, מכל מקום לא יבחרו לכהונה גדולה אלא רק החשובים וזקני העדה כמו אליצור בן שדיאור וכיוצא בו, אבל און בן פלת שהיה אדם פשוט יותר, לא. ועוד אפשר לומר ע"פ מה שאמרו במדרש (תנחומא פ"ה) שעינו של קרה הטעתו שראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו וכו'. אמר, כל הגדולה הזו עתידה לעמוד ממני ואני אדום? לכך נשתתף לבוא, ששמע מפי משה שכולם אובדים ואחד נמלט, טעה ותלה בעצמו. ע"כ. ולפי זה כשראתה אשתו של און בן פלת שקרה נכנס למחלוקת זו למרות אזהרת משה רבינו, הבינה כי אם קרה החכם מסכן עצמו בכל זאת כנראה שיש לו סיבות טובות וברי לו שיבחר, אבל בעלה שלא היה ברור לה שיבחר לא כדאי לו לסכן עצמו. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

מהדיר שמך

לא אחת רואים המהדירים סיעתא דשמיא מיוחדת, וכמו שמספר מרן הגר"מ מאזוז שליט"א בספרו "מגדולי ישראל" ח"א (במאמר על הגאון רבי שאול הכהן זצ"ל): "ומרוב אהבה לרבנו המחבר זצ"ל, סייעו בידי מן השמים לבוא עד תכונת דבריו בס"ד כמעט ב-99 אחוזים ולפענח כתב ידו. ולא אחת ולא שתים ולא עשר פעמים שעמדתי משתאה על הדיבור, ואפילו על מלה אחת בו הסתומה ומעורפלת ואין להבינה כלל, לא מלפניה ולא מלאחריה, ואשתומם כשעה חדא ואין מבין, וקירבתי את כתב היד לעיני השמש בצהרים ובזכויות מגדלת ולא הצלחתי. הייתי יושב ומסתכל בשמש לפעמים למעלה מחצי שעה, כדי לזהות אות אחת. ואחרי יאוש שבתי להעתיק וגמרתי בלבי לכתוב בסוגריים "כאן ניטשטשו המלים" וכיוצא, והנה כעין בת קול מאחורי אזני "קול אומר קרא לנכון!", ובחמלת ה' עלי זרח בחשך אור לישרים, ופוענחו המלים הקשות והמחוקות והמטושטשות באורח פלא".

עד כמה המחברים חיבורם חביב עליהם בעולם העליון, ומקפידים שחיבורם יצא בשלמות, ניתן ללמוד מהעובדה הבאה שסיפר רבי נסים הכהן זצ"ל בהקדמתו לספר "הלכה למשה":

כאשר בא להוציא לאור את ספרו של אביו הגאון רבי אברהם מגוץ הכהן זצ"ל "ברכת אברהם", מצא מספר דיבורים שנשמטו ולא נמסרו לדפוס. והנה באותו פרק בא רבי אברהם בחלום לחתנו והודיע לו כי חסרים מספר דיבורים בספר שנמסר לדפוס...

בתור עצה טובה, אפשר לומר שההדרת ספרים יכולה להפוך את עמל התורה לאתגר. כשהלימוד נעשה במסגרת של עריכה, לא ניתן לדלג או ללמוד בשטחיות. כאן חייבים לרדת לעומקם של דברים, לדייק בכל פרט ופרט, ולהגיע לאמת המוחלטת.

גדולה מעלת ההדרת ספרי רבותינו שנפטרו מן העולם והשאירו אחריהם ברכה, וכמו שאמרו חז"ל בירושלמי (שקלים פ"ב ה"ה): "אין עושין נפשות לצדיקים, דבריהם הן הן זכרונן". עוד אמרו בגמרא ביבמות (דף צ"ו ע"ב): "אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (תהלים סא, ה) 'אגורה באהלך עולמים', וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים? אלא אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם! יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובכות בקבר". וכל כך העריכו חז"ל מצוה זו עד שאמרו במדרש רבה (בראשית פרשה נ"ח פיסקא ח') "כל המברר מקחו של צדיק, כאילו מקיים עשרת הדברות".

מאידך, אחריות גדולה מופקדת בידיו של המהדיר. לעתים בגלל חסרון אות אחת או אי דיוק כלשהו משתנים כליל פני הדברים, ובמקום לתקן נמצא מקלקל. וכבר הזהיר רבי ישמעאל את רבי מאיר שהיה לבלר (סופר): "בני הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא, שמא אתה מחסר אות אחת או מייתר אות אחת, נמצאת מחריב את כל העולם כולו!" (עירובין י"ג ע"א, ועיין ברש"י שם).

חמורה עוד יותר ההתייחסות לטעויותיו של מהדיר, מאחר שבשגיאותיו הוא גורם שיתלו את הטעות במחבר, בשעה שהמחבר עוולה לא נמצא בשפתיו. וכבר סיפרו על יהודי עם הארץ שהתפרנס מהגהת ספרים. תלה על דלת ביתו שלט המכריז על אומנותו, ולתפארת המליצה הוסיף פסוק ממגילת אסתר "אשר דבר המלך ודתו מגיה" לציין שהוא "מגיה" את ספרי הדת. אלא שברוב בורותו שיבש את המלים לחלוטין וכתב "דבר המלח ודטו מאגיא". עבר שם פיקח אחד, קרא את השלט, ומיד הוסיף את סוף הפסוק "אבל גדול ליהודים..."

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

מעשיך יקרבוך

"הו, זה משום שאיני חוסך בכסף, אשתי היקרה",
ענה הבעל.

"ודאי", ענתה האשה, ועיניה יורות זיקים, "אינך
חוסך בכסף, ביחוד בכל הנוגע לצרכי הבית. תודה לך
על שהשארת לי דמי כיס כה נדיבים!"

"כיד המלך", הסכים הבעל. "במיוחד לאור
העובדה, שאת כה מחושבת בהוצאותיך, ואינך
מבזבזת פרוטה מיותרת! אשת חיל את, במלא מובן
המלה".

"ואתה בעל מתחשב כל כך, ונענה ברצון לכל
משאלה!", השיבה האשה בקול מלא ארס.
"כמובן", ענה הבעל מדושן עונג.

ואז...

טררראאאא! פגע בו המערוך שיידתה בו האשה.
בווום! פגעה בה צלחת מטווחת מידו. והאורחים
נדהמים למראה עיניהם, ותוהים בפה פעור אם
אוזניהם לא כזיבו בהם. הכיצד, לאחר כל התשבחות
נמשכות ההתרחשויות? ...!

מהר מאד הבינו, כי עדיין עומדים הם בני הזוג
הרגזניים בשיא המתח והריב, השנאה מפעפעת בהם
כבעבר, אלא שמכורח המצב הוכרחו לשנות את
מטבע ההתבטאות.

הוא הדין בענייננו. "הלכה, בידוע שעשיו שונא
ליעקב" (רש"י בראשית לג, ד) - אמת נצחית היא,
ואם נאלצות האומות להסוות את שנאתן ולהצהיר
הצהרות נאות ומתחסדות, הנה בכל הזדמנות שבה
ניתן להן לפעול - פועלות הן נגדנו... נתעלם
מהמלים הנאות, ונעקוב אחר המעשים. ונדע, שאין
לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים! (הגאון
רבי מאיר ורגאני הכהן זצ"ל בספרו "מאור עינים"
עמ' צ"ג, הובא ב"אבותינו ספרו לנו").

בני זוג חכרו מלון אורחים על אם הדרך, והציעו אכילה
ושתייה, לינה ומרגוע. אורחים רבים פקדו את המקום,
וההכנסות היו נאות. אבל אליה וקוץ בה - השלום לא
שרר בין בני הזוג, וכל היום הם רבו והתקוטטו, קיללו
וגידפו.

החליטו האורחים כי "טוב פת חרבה ושלוחה בה, מבית
מלא זבחי ריב" (משלי יז, א), והעדיפו ללון תחת כפת
השמים ולאכול מהלחם שבכליהם, מאשר להיות עדים
למחזות הריב והקטטה.

ראה האכסנאי שהאורחים מדירים רגליהם מאכסנייתו
ואמר לאשתו: "אם נמשיך לריב - נגיע עד פת לחם.
בשל התנהגותך, נפסיד את פרנסתנו".

"אתה האשם", ירתה על אתר, והנה כמעט וקמה לה
מריבה חדשה, אלמלא הבעל הסכים במפתיע ואמר
"ניחא, אך לא זו השאלה. השאלה היא מה נעשה
כעת...".

"יש לי הצעה", אמרה האשה, "נמשיך לריב, אך
בלשון סגי נהור. כשתרצה לקללני, תהפוך את הקללה
לברכה, ואני כבר אבין. אף אני אעשה כן, וכך נמשיך
לריב בלשון סתרים, ולאורחים תנעם השהות
באכסניה!"

לאט לאט פשטה השמועה, שבני הזוג השלימו ביניהם
והשלום והשלוחה שוררים במעונם. האורחים נהרו
ובאו, נהנו מקבלת הפנים ומהשירות, מהאוכל
ומהאירוח, ונהנו שבעתיים מהכבוד שהפגינו בעלי
הבית אחד לשני. "אין מלים בפיו, אשתי היקרה", אמר
האכסנאי במתק שפתיים, "הנזיד שהכנת היום היה
התבשיל הטעים ביותר שאכלתי מעודי, את הטבחית
הטובה בעולם!"

"השבח, כל כולו מגיע לך, בעלי היקר", ענתה האשה
בחיוך רחב, "הבשר שקנית היה המעולה ביותר, לא
ניתן היה להשיג טוב יותר!"

☺ זה לא חוק! ☺

מוזמר אחד חיבר ספר כנגד עלילות-הדם, והרבה טובה החזיק לעצמו כלפי היהודים, וגם שכר הרבה דרש
מאת עסקני ישראל.

שלח לו אחד מגדולי הרבנים: "אל תחזיק טובה לעצמך, כי לכך נוצרת".

נפגע המוזמר והחזיר לו: "רבי, עד שלא נוצרתי איני כדאי, עכשיו שנוצרתני כאילו לא נוצרתי..."

☺ חוק חוק אלא... ☺

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א
(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: כמה זמן יש להקדיש ללימוד התנ"ך?

תשובה: חמש דקות ביום. וכן מסופר על מרן הגר"ע יוסף (שליט"א) בלומדו בישיבת פורת יוסף, שהיו נותנים לתלמידים 5 דקות הפסקה להתכונן לתפלת מנחה, והוא היה עובר מדי יום ביומו על פרקי תנ"ך. וזכה שלשונו מדויקת להפליא בפ"י. ושמעתי תלמיד חכם אחד שהזכיר ספר מל"ה השם, ולא ידע הפסוק במשלי מל"ה השם חונן דל. וד"ל.

שאלה: שמעתי סגולה לחולה שימכור את החולי לגוי ויתרפא. כיצד עושים סגולה זו?

תשובה: בילדותי שמעתי שהיו זורקים שטר כסף בשכונה של גוים, ואומרים יהי רצון שמי שיקח את הכסף יקבל את המחלה של פב"פ. ושולם על ישראל.

שאלה: מה היה שמה של אשת פוטיפר?

תשובה: שם אשת פוטיפר "זליכא" (כמדומה כך כתוב בספר הישר. והחיד"א נתן בשמה רמז).

שאלה: ידוע הסיפור על ארבעת השבויים: רבנו חושיאל (אביו של רבנו חננאל) שהיה מחכמי ישיבת סורא שבבבל, רבנו משה, רעייתו ורבנו חנוך, רבנו שמריה בן רבנו אלהנן, וחכם נוסף אשר שמו לא נודע. לפי גרסת הראב"ד בסוף ספר הקבלה שלו, הם יצאו באוניה מהעיר בארי שבאיטליה. אולם ראיתי במקומות אחרים שאותם גאונים היו מבבל. איך זה מסתדר?

תשובה: לכל הדעות באו מאיטליה, וכך קורא רשב"ם לרבנו חננאל (בפסחים דף קי"ד סע"ב, ועוד) "רבנו חננאל מרומי". רק השאלה אם נשבו (כגירסת הראב"ד) או שנסעו מעצמם.

שאלה: האם יש מקור למעשה הידוע בשני אחים שלאחד היו ילדים ולשני לא, וכל אחד מהם דאג לזולתו. האח בלי הילדים דאג לאח עם הילדים שצריך יותר עבור ילדיו, והאח עם הילדים דאג לעתיד אחיו הרווק שאין מי שידאג לו. ובזכות זה נבנה בית המקדש בחלקם?

תשובה: אין לזה מקור בתנ"ך, ואחרי חיפוש מצאו שזה לא היה בבית המקדש בכלל, אלא באיזה בית הכנסת בירושלים העתיקה. היתה בידי חוברת עם סיפור זה, ובסופה כתבו כנ"ל.

שאלה: שמעתי בשם איזה רב שמנהג הנחת ברכת הבית מקורו בנצרות, ולכן לא לתלותו. האם כנים הדברים?

תשובה: אלו דברים בטלים. ונוסח "ברכת הבית" מיוחס לרבנים גדולים ואין בו שום חשש.

שאלה: האם יש מקור למימרא "כשם שאי אפשר לבר בלא תבן, כך אי אפשר לספר בלא שניאות"?

תשובה: זה מימרא של בעלי הדפוס.

שאלה: העולם נוהג לומר שכל הנוכח בברית מילה, זוכה לכפרת עוונות. האם יש לכך מקור בדברי חז"ל?

תשובה: אינני זוכר, אבל שמעתי רמז לזה כי מילה ביום ח', וביחד הם מחילה.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לרפואת דורון בן שרה הי"ו